

הכנסת העשרים וחמש

יוזמת : חברת הכנסת מרב מיכאלי

2091/25/פ

הצעת חוק-יסוד : נשיא המדינה (תיקון – איסור מועמדות וכהונה לנאשם או מורשע בפלילים)

1. תיקון סעיף 4 בחוק-יסוד : נשיא המדינה¹, בסעיף 4, לאחר המילה "ישראל" יבואו המילים "למעט מי שהוגש נגדו כתב אישום בעבירה מסוג עוון או פשע או שהורשע בעבירה כאמור".

דברי הסבר

נשיא המדינה מכונה פעמים רבות "האזרח מספר אחת". מוסד נשיאות המדינה נועד, בין היתר, לייצג את ערכי הליבה של מדינת ישראל ולטפח ערכי מוסר בחברה וגאווה לאומית. לפי פסיקת בית המשפט העליון הנשיא "... אמור לשקף באישיותו את הטוב, היפה, הערכי והייחודי המאפיינים את הציבור בישראל. הוא אמור לשמש דוגמא ומופת בדרך מילוי תפקידו, ובאופן ניהול אורחות חייו הפרטיים גם יחד" (בג"ץ 5699/07 פלונית (א) נ' היועץ המשפטי לממשלה).

לאידאל זה אין כיום ביטוי בחוק היסוד, במובן זה שלפי נוסחו כל אזרח או תושב ישראלי כשירים להיות מועמדים לנשיאות, ללא כל הגבלה.

במצב דברים זה עולה החשש כי בשל שיקולים פוליטיים ואחרים, תציע הכנסת מועמד לנשיאות הרחוק מרחק רב מערכי הליבה האמורים של מוסד הנשיאות ואף תבחר בו, אף שאינו משמש "דוגמה ומופת" בחייו הפרטיים או הציבוריים.

משכך הדבר, חובה עלינו לתקן את חוק היסוד כך שלאקונה זו לא תישאר על כנה ולמנוע כהונה בתפקיד נשיא מדינת ישראל מאדם המצוי בעיצומו של הליך משפטי פלילי בעבירה מסוג עוון או פשע, או מאדם שהורשע בהליך כזה. אסור שנושא זה יישאר פתוח ונתון לפרשנות כלשהי על ידי אף צד בוויכוח הפוליטי.

זאת ועוד, סעיף 11(ב) לחוק היסוד מעניק לנשיא המדינה סמכות לחון עבריינים ולהקל בעונשים על ידי הפחתתם או המרתם, כמו כן, לפי סעיף 11(א)(6) לחוק היסוד, הנשיא ימלא כל תפקיד שיוחד לו בחוק בקשר למינוי שופטים ולהעברתם מכהונתם. נשיא המואשם בפלילים, בעבירה חמורה, עשוי להימצא

¹ ס"ח התשכ"ד, עמ' 118.

בעמדת ניגוד עניינים חמורה ומובן כי אסור שתהיה לו נגיעה לעניינים משפטיים הדורשים ניקיון כפיים מהמעלה הראשונה.

אין בתיקון המוצע כדי לפגוע בחסינות המוענקת לנשיא מפני העמדה לדין על פעולות שנעשו במילוי תפקידו לפי סעיף 13 לחוק היסוד. כמו כן, ברי כי לכל נאשם עומדת חזקת החפות, אך ההוראה בדבר אי כשירותם של נאשמים (ולא רק של מורשעים) נדרשת נוכח החסינות הדיונית המוענקת בסעיף 14 לחוק היסוד לפיה הנשיא לא יובא לדין פלילי במהלך כהונתו. התיקון המוצע יקדם הגנה על מוסד הנשיאות כך שהוא לא יהפוך להיות מקלט מפני העמדה לדין.

לפיכך, מוצע לתקן את סעיף 4 לחוק העיקרי כך שתנאי לכשירות מועמד לנשיאות יהיה היעדר אישום פלילי תלוי ועומד או הרשעה פלילית.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/249).

הצעת החוק זהה לפ/24/249 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ח' בשבט התשפ"ג (30.01.2023)